

הגמרא מקשה על עולא: מיתיבי, שנינו בברייתא, אם אמר לחבירו
בפירוש חמור וכליו אני מוכר לך, הרי זה מוכר את האובך ואת
המירצת ואת הקילקילי ואת החבק, המשמשים לרכיבה. אבל לא
מכר שק ודיסקיא וכוונני העשויים למשא ורכיבת אשה. וכוונני
שאמר לו היא וכל מה ששליה, הרי בולן מכוורין, ואפילו השק
והדיסקיא והכוונני. מדייקת הגמרא: מעמא דאמר ליה חמור וכליו,
הוא דקני אובך ומירצת – דווקא משום שפירש המוכר 'חמור
וכליו' קנה הלוקח את האובך והמירצת ודומיהן המשמשים
לרכיבה, הא לא אמר ליה הכי, לא – אמנם אם מכר לו חמור סתם,
אף את אלו לא קנה. והרי זה לא כדברי עולא, שלדעתו כולם
סוברים שאף בלא לפרש מכר דברים אלו, אלא על כרחך צריך
לומר שבאובך ומירצת נחלקו רבנן ונחום המדי, וסוברת
הברייתא כרבנן שאף את אלו לא מכר לו אם אינו מפרש 'חמור
וכליו'.

מתרצת הגמרא: הוא הדין דאף על גב דלא אמר ליה חמור וכליו,
נמי אובך ומירצת מכוורין, והא קא משמע לן – ונקטה הברייתא
לשון זה, להשמיענו דאף על גב דאמר ליה בפירוש חמור וכליו,
מכל מקום שק ודיסקיא וכוונני לא קני, שברייתא זו סוברת כרבנן
שבסתמא לא קנה אותם, ואף שהוסיף בלשונו 'חמור וכליו' לא
הועיל לו לקנות אותם.

מבררת הגמרא: מאי בוכני – מהו כוונני, שמנה עולא בין הדברים
שנחלקו בהם תנא קמא ונחום המדי. מבארת הגמרא: אמר רב
פפא בר שמואל, מרבכתא דנשי – מרכבה העשויה לרכיבת נשים.

הגמרא מבארת האם נחלקו התנאים במשנתנו באופן שהכלים
על החמור, או שאינם עליו: איבעיא להו, בעוין עליו מחלוקת –
האם נחלקו חכמים ונחום המדי באופן שהיו השק והדיסקיא על
החמור בשעת המכירה, ואף על פי כן דעת חכמים שלא מכר, אבל
בשאינן עליו, מודה להו נחום המדי לחכמים שלא מכרן עם החמור,
או דלמא בשאינן עליו מחלוקת, אבל בעוין עליו מודה ו-מודים ליה
רבנן לנחום המדי, שמכר אף אותם.

הגמרא סבורה לפשוט את הספק מהברייתא שהובאה לעיל: הא
שמע, ששנינו בספא של הברייתא, וכוונני שאמר לו הוא וכל מה
ששליה, הרי בולן מכוורין, אפילו השק והדיסקיא והכוונני, והרי
ברייתא זו על כרחך שנויה באופן שעודן עליו, שהרי אמר לו וכל
מה שעליו, ומכל מקום מבואר שרק מפני שאמר לו כן בפירוש
קנה. הגמרא מסיימת את הוכחתה, אי אמרת בשלמא בעוין עליו
מחלוקת, אם כן הא מני רבנן היא – ברייתא זו כדעת רבנן היא,
שלא מכר. אלא אי אמרת בשאינן עודן עליו מחלוקת, אבל בעוין
עליו דברי הכל מכוורין, הא מני – אם כן ברייתא זו כמי סוברת.

דוחה הגמרא: לעולם בשאינן עודן עליו מחלוקת, וברייתא זו רבנן
היא, שלדעתם אם אין הכלים על החמור לא מכרן, ואימא וכוונני
שאמר לו הוא וכל מה ששליה להיות עליו – ויש לתקן בדברי
הברייתא שאמר לו המוכר 'היא', וכל מה שראוי להיות עליה.

הגמרא סבורה לפשוט את הספק מהסיפא של משנתנו: הא שמע,
שנינו במשנתנו, רבי יהודה אומר, פגעמים הכלים מכוורין, ופגעמים
שאין מכוורין, והרי מדברי רבי יהודה מבואר שמדבר בחמור
שהכלים עליו, שהרי מחלק שאם אמר לו הלוקח 'חמורך זה',
כוונתו שחפץ לקנותה כמו שהיא, עם הכלים שעליה. ואם כן מאי
לא אמאי דקאמר תנא קמא, קאי רבי יהודה – הרי מסתבר לומר
שעל אותו אופן שדיבר תנא קמא, פירש רבי יהודה את דעתו. ואם
כן מבואר שמשנתנו אמורה באופן שעודן עליו, ומכל מקום
לדעת תנא קמא לא קנה. ולדעת נחום המדי, קנה, ורבי יהודה
מכריע ביניהם, ומחלק שיש אופנים שקנה.

דוחה הגמרא: לא, רבי יהודה

הגמרא מבארת שאין ליישב שלרבנן אין חיוב השבת האונאה
אלא לצאת ידי שמים: וכי תימא ליישב שביטול מקח לרבנן לית
להו – שלדעת רבנן אין המקח בטל אף אם הונחו ביותר משתות,
ואינו מחויב להשיב את דמי האונאה, אם הונחו בשתות, וכל
חיובו אינו אלא לצאת ידי שמים, ולא – וכי ניתן לומר כן, והתנן
(ב"מ נט), רבי יהודה אומר, המוכר ספר תורה בהמה ומרגלית אין להן
אונאה, כלומר, שאף אם הונחו יותר משתות אינו צריך אפילו
להחזיר האונאה. ואמרו לו חכמים, לא אמרו אלא את אלו – רק
באלו המנויים ברישא של המשנה (שם) 'העבדים והשטרות
והקרקעות' נאמר שאין להם אונאה, מה שאין כן בכל שאר
הדברים צריך להחזיר האונאה. הרי לנו שדעת חכמים שצריך
להחזיר האונאה, ואם כן יש להקשות מפני מה במשנתנו אין
צריך המוכר להחזיר את האונאה, ששילם הלוקח דמים מרובים
על הצמד.

מלתצת הגמרא: מאי אין דמים ראיה נמי דקתני, דהוי ביטול מקח
– אכן מה שאמרו חכמים 'אין הדמים ראיה', היינו רק שאין
הלוקח יכול לתבוע מהמוכר את הבקר, אמנם המקח בטל כיון
ששילם יותר משתות משווי הצמד.

ואיבעיא אימא, כי אמר רבנן – לדעת רבנן, לא נאמר דין אונאה
וביטול מקח, אלא בכדי שתדעת טועה – כשהונה המוכר את
הלוקח בשיעור שיכול היה הלוקח לטעות שאכן זהו שווי החפץ,
ובגון שמכר לו חפץ השווה חמש בשבע, או שש בשמונה, שלו היה
יודע הלוקח שאין זה שווי החפץ לא היה מקיים המקח, אבל אם
הוסיף הלוקח דמים רבים בכדי שאין תדעת טועה, לא, וכגון
ששילם עבור הצמד ששוה פרוטה, מאה או מאתיים זה, שאם כן
אימור מתנה יתב ליה – ודאי מסתבר שמתנה נתן לו הלוקח
למוכר.

משנה

המוכר את החמור, לא מכר את כליו. נחום המדי אומר, מכר כליו.
שכן הוא דעת בני אדם, שמוכרין החמור עם כלי תשמישו.
רבי יהודה מחלק, שפעמים קנה ופעמים לא: רבי יהודה אומר,
פעמים הכלים מכוורין, פעמים אינן מכוורין. ביצה, היה חמור לפניו
ובליו עליו, ואמר לו הלוקח למוכר, מכוור לי חמורך זה, הרי כליו
מכוורין – שלשון 'זה' משמע כמות שהוא, עם כליו. אמנם אם אמר
לו חמורך הוא, בלשון שאלה, כלומר, אם חמורך הוא זה, מכור לי
אותו, אין כליו מכוורין, שהרי זה כמוכר חמור סתם, שדעת רבי
יהודה שאף אם הכלים עליו, לא קנה הכלים.

גמרא

הגמרא מבארת באיזה כלים נחלקו התנאים במשנתנו: אמר עולא,
מחלוקת בשק ודיסקיא וכוונני – לא נחלקו תנא קמא ונחום המדי
אלא בכלי החמור המשמשים לנשיאת משאות, כשק ודיסקיא
שממלאים אותם משאות ומטעינים אותם על החמור, וכן כוונני,
מרכבה העשויה לשיבת נשים.

עולא מבאר את סברת מחלוקתם, לפי שיטתו: דתנא קמא סבר,
סתם חמור לרוב קאי – בדרך כלל עומד החמור לרכיבת אנשים,
ולא למשא ולרכיבת נשים, ולכן אין דעת בני אדם למכור את
השק ודיסקיא וכוונני ונחום המדי סבר, סתם חמור למשאוי קאי,
ולא לרכיבה, ולכן קנה את השק והדיסקיא והכוונני. אבל אובך
ומירצת קילקילי וחסק, דברי הכל מכוורין, לתנא קמא כיון
שמשמשים לרכיבה, ולנחום המדי, כיון שמשמשים האובך
והמירצת אף להטעין עליהם משאות.

די בפנייה אחת להקדוש־ברוך־הוא, "כחודו של מחט" כדי שהקדוש־ברוך־הוא יפתח "כפתחו של אולם".

בבא בתרא דף עז עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שני) רלט

שנינו במשנה: רבי יהודה אומר פְּעָמִים מְכוּרֵין וְכוּ', פעמים אינן
מכורין. כיצד, היה חמור לפניו וכליו עליו, ואמר לו מכור לי
חמורך זה, הרי כליו מכורין. חמורך הוא, אינן מכורין.
מבררת הגמרא: מַאי שָׁנָא – מה החילוק בין אם אמר הלוקח
למוכר מכור לי חמורך זו, וְמַאי שָׁנָא חֲמוּרָךְ הוּא.
מבארת הגמרא: אֲמַר רַבָּא, לִשְׁוֹן חֲמוּרָךְ זו, משמע שִׁדְעָה הַלּוּקָח
דְּחֲמוּרָא דִּידֵיהּ הוּא – שחמור זה שייך למוכר, וְהָאִי דְקָא אֲמַר לִיה
'זו' – וממילא מה שהוסיף בלשונו מכור לי חמורך 'זו', בעל כרחך
מִשּׁוּם בְּלִי קָאֲמַר לִיה – משום שחפץ הוא בחמור זה כמו שהוא,
עם הכלים שעליו. מה שאין כן לשון חֲמוּרָךְ הוּא, משמע דְּלֵא יָדַע
דְּחֲמוּרָא דִּידֵיהּ הוּא – שאין יודע הלוקח בבירור מי הוא בעל
החמור, וְהִכִּי קָאֲמַר לִיה חֲמוּרָךְ הוּא שְׁתַּמְכְּרָנָה לִי – אלא משמע
שכוונתו לשאול האם חמור זה שלך הוא שתוכל למוכרו לי,
וממילא אין לשון 'הוא' נחשב כיתור לשון, וכמפרש שרצונו
דווקא בחמור זה עם כליו, אלא הרי זה כאומר לחבירו 'מכור לי
חמורך' סתם, שלדעת רבי יהודה לא קנה את כליו, אף בעודם
עליו.

משנה

הַמוֹכֵר אֶת הַחֲמוּר, מִכֵּר אֶת הַפֶּה – בנה של החמור. אמנם אם
מִכֵּר אֶת הַפֶּה, לֹא מִכֵּר אֶת בְּנֵהוּ.
מִכֵּר אֶשְׁפָּה – אם מכר מקום עמוק שלושה טפחים או גבוה
שלושה טפחים, שריגלים לתת עליו את זבל הבהמות. מִכֵּר וְכָלָה,
וכן אם מִכֵּר בֹּרַי של מים המכונסים, מִכֵּר מִיָּמֶה. וכן אם מִכֵּר
בְּנוֹתָה של דבורים, מִכֵּר דְּבוֹרִים. וכן אם מִכֵּר שׂוֹבֵר של יונים, מִכֵּר
יוֹנִים שבו, ושבים לתוכו, שכל הדברים הללו בטלים לאלו
הקבועים, שכיון שמכר את הדבר הקבוע, אף אלו בכלל.

גמרא

הגמרא מבררת מה החילוק בין חמור לפרה. שואלת הגמרא: הִיכִי
דָּמִי – באיזה אופן היה מכירת החמור והפרה, שמחלקת המשנה
שבחמור מכר את הסיה, ובפרה לא מכר את בנה, אִי דְאֲמַר לִיה
המוכר בפירוש 'הוא וּבְנֵהוּ', ולכך מכר את הסיה, אם כן אֲפִילוּ פָּרָה
וּבְנֵהָ נָמִי יהיה הדין שקנה את בנה, שהרי כך סיכמו. וְאִי דְלֵא אֲמַר
לִיה בפירוש 'הוא וּבְנֵהוּ', ולכך סובר התנא שאין בן הפרה נמכר
בכלל אמו שהרי גופים נפרדים הם, ויכול הבן להתקיים בלא אמו,
אם כן אֲפִילוּ חֲמוּר נָמִי לֹא ימכר הסיה בכלל אמו.
משיבה הגמרא: אֲמַר רַב פִּשְׁא, משנתנו עוסקת באופן דְאֲמַר לִיה
חֲמוּר מִיָּמֶה, וּפָּרָה מִיָּמֶה אִי מוֹכֵר לָהּ, וממילא יש חילוק בין פרה
לחמור, שפָּשְׁלָמָא פָּרָה אִיכָא לְמִימַר לְחֵלְכָה בְּעִי לָהּ – בפרה ניתן
לומר שפירש לו שמניקה היא, כיון שניתן להשתמש בחלב שלה,
וממילא הרי זה כמוכר פרה סתם, שלא מכר את בנה, אֲלֵא חֲמוּר
מַאי קָאֲמַר לִיה – מה שאין כן בחמור לשם מה אמר לו שמניקה
היא, הרי אין שום שימוש בחלב שלה, שִׁמְעָה מִיָּה הוּא וּבְנֵהָ קָאֲמַר
לִיה – אלא ודאי היתה כוונתו לומר לו שיש לה ולך, ומוכרה לו
עמה.
מבררת הגמרא: וְאֲמַאי קָרִי לִיה סִיָּה – משום מה נקרא בן החמור
'סיה'. מבארת הגמרא, משום שְׁמִיחָא אַחֵר סִיָּהָ נָאָה – שאף על
ידי שקוראים לו בנחת וברמז, הרי הוא הולך למקום שהאדם חפץ,
בשונה מחמור זקן שצריך להכותו במרדע.
הגמרא מביאה את דרשתו של רבי יוחנן, שמזכיר בדבריו שהסיה
מהלך אחר סיהה נאה: אֲמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַי רַבְּהִי, אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן,
מַאי דְקָרִיב (במדבר כו, כז) 'עַל בֶּן אִמּוֹ הַמְּשָׁלִים וְגו'', באו הַשְּׁבוּב
תְּכַנֵּהוּ תַּכְנוּנוֹ עִיר סִיחוֹן. בֶּן אִשׁ יִצְחָק מִחֻשְׁבוֹן לְהָבָה מִקְרֵי שִׁחוֹן
אֶקְלָה עַד מוֹאָב בְּעָלִי בְּמוֹת אֶרֶץ. וְיִירָם אֶבְדַּר חֻשְׁבוֹן עַד דִּיבּוֹן
וְנִשְׁיָם עַד נֹפֶח אֲשֶׁר עַד מִידְבָּא. שלפי פשוטו הפסוקים, לא
הוצרכו לכותבם.

מִלְחָא אַחֲרֵיתִי קָאֲמַר – יש לומר שרבי יהודה דיבר על אופן אחר,
כלומר, תנא קמא ונחום המדי אכן נחלקו באופן שאין הכלים על
החמור, אלא שמדבריהם נלמד שבאופן שהכלים עליו לדעת
שניהם קנה את החמור עם הכלים, ובא רבי יהודה ונחלק שאף
באופן שהכלים על החמור, לא קנה את הכלים אלא באופן שאמר
'חמורך זו'.
הגמרא מוכיחה מהמשנה הקודמת, שמשניות אלו עוסקות באופן
'שאינן עליו': אֲמַר לִיה רַבִּינָא לְרַב אֲשִׁי, תָּא שְׁמַע מַמָּה שְׁשִׁינוּ לַעֲלִי
(עז) שאדם שמכר את חֲקָרוֹן לֹא מִכֵּר אֶת הַפְּרָדוֹת. וְהָנִי רַב תַּחְלִיפָא
בְּרַ מַעְרְבָא מְקִיחַ דְּרַבִּי אֶבְהוֹ – ורב תחליפא שהיה מבני ארץ ישראל,
שנה ברייתא לפני רבי אבהו, מִכֵּר אֶת הַחֲקָרוֹן מִכֵּר אֶת הַפְּרָדוֹת. וְאֲמַר
לִיה רבי אבהו, וְהָאֵנִי לֹא מִכֵּר תָּנִן – והרי במשנתנו שנינו, מכר את
הַחֲקָרוֹן 'לא מכר' את הפרדות, ונמצא ברייתא זו סותרת למשנתנו.
וְאֲמַר לִיה רב תחליפא, אִסְמִינָהּ – האם אסיר ברייתא זו מגירסתנו,
מחמת המשנה. וְאֲמַר לִיה רבי אבהו לרב תחליפא, לֹא, אלא תִּתְּרַם
מִתְּנִיתָהּ בְּאֲדוּקִים בּוֹ – שיש להעמיד את הברייתא שלך באופן שהיו
הפרדות קשורים בעגלה, שבאופן זה כיון שסיכמו ביניהם על
מכירת העגלה, ודאי היתה כוונתם אף על הפרדות שעמה. מסיימת
הגמרא את הוכחתה, מְכַלְל דְּמִתְּנִיתִין בְּשָׁאִין אֲדוּקִים בּוֹ – מתוך
שהעמדנו את הברייתא באדוקים בו, מבואר שמשנתנו עוסקת
באופן שאינן אדוקים בו, ומשום כן לא קנה את הפרדות. וּמִדְּרִישָׁא
בְּשָׁאִין עוֹדִין עָלֵיו – ומכך שהמשנה הקודמת עוסקת באופן שאינן
עליו, משמע שִׁסְפָּא נָמִי בְּשָׁאִין עוֹדִין עָלֵיו – שמשנתנו השניה
לאחריה גם עוסקת באופן שאין הכלים על החמור, ורק משום כן
סוברים חכמים שלא קנה את הכלים.
דוחה הגמרא: אֲדִירָהּ, אם אכן המשניות כולם עוסקות באותו
אופן הרי ניתן להוכיח לאידך גיסא, שמדובר באופן שעודן עליו.
שְׁאִימָא רִישָׁא – ראה את ששנינו בתחילת הפרק (עג), המוכר את
הספינה מכר את התורן וכו' אֲכַל לֹא מִכֵּר לֹא אֶת הַעֲבָדִים וְלֹא אֶת
הָאֲנָתִיקִי. וְאֲמַרִּין – וביארנו לעיל (עז) מַאי אֲנָתִיקִי. אֲמַר רַב פִּשְׁא
עִיסקָא דְכִנְיָה – סחורה המצויה בספינה. וּמִתּוּן
שהרישא 'המוכר את הספינה' עוסקת בְּעוֹדִין עָלֵיו, סִיפָא –
משנתנו 'המוכר את החמור' נָמִי בְּעוֹדִין עָלֵיו, והרי זה בהיפך
מהמוכר מן המשנה הקודמת, וכמו שנתבאר ששם בהכרח מדובר
בשאינן עליו, אֲלֵא תִנָּא מִלִּי מִלִּי קִתְּנִי – אלא על כרחך כל משנה
ומשנה עוסקת באופן שונה, ומשום שכל דינים אלו הולכים לפי
מנהג העולם, שיש דברים שבעודם עליו, הם נכללים במכירה,
וישנם דברים שאף בעודם עליו אינם נכללים במכירה.
אבי מונה את דעות התנאים ההורגים בשיטה אחת בענין דעת
בני האדם במכירת חפץ: [סִימָן לשמות התנאים המנויים להלן, וגם
נסן]. אֲמַר אַבְי, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן זְמַרְיָא וְרַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי
נִתָּן וְסוּמְכוֹס וְנַחוּם הַמְּדִי, בּוֹחֵהוּ סְבִירָא לָהּ, שֶׁבִי מוֹבִין אִינִישׁ מִיּוֹד
– שבשמוכר אדם דבר לחבירו, אִיהוּ וְכָל תַּשְׁמִישָׁתִּיהּ מוֹבִין – הרי
כוונתו למכור אותו עם כל כלי תשמישיו.
הגמרא מביאה היכן נתבארה דעת תנאים אלו: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דִּתְּנִין
– ששנינו במשנה לעיל (סו) לגבי מכירת בית הבר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
אֲמַר, הַמוֹכֵר אֶת בֵּית הַבֵּר מִכֵּר אֶת הַקֶּרֶה העשויה להכביד על
הזיתים, כיון שהיא עיקר בית הבר. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן זְמַרְיָא, דִּתְּנִין –
ששנינו במשנה לעיל (סו) לגבי מכירת עיר, רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן זְמַרְיָא
אֲמַר, הַמוֹכֵר אֶת הָעִיר מִכֵּר אֶת הַסְּנִיפִר. רַבִּי מֵאִיר, דִּתְּנִיא –
ששנינו בברייתא לעיל (סו) לגבי מכירת כרם רַבִּי מֵאִיר אֲמַר, מִכֵּר
אֶת הַכֶּרֶם, מִכֵּר תַּשְׁמִישֵׁי הַכֶּרֶם, וכגון הקנים שבכרם, שהם
לצורכה. רַבִּי נִתָּן וְסוּמְכוֹס הַשְּׁנוּיִם בברייתא בתחילת הפרק (עג),
סוברים שהמוכר את הספינה מכר עמה את הַבִּיצִית וְדוֹגִית,
הדייג, ספינה קטנה שהיו קושרים לספינה הגדולה, וכשרוצים
לעלות ליבשה ואין יכולים להתקרב עם הספינה הגדולה מחמת
עומקה, היו נכנסים לספינה הקטנה ועולים ליבשה. נַחוּם הַמְּדִי,
היינו הָא דְאֲמַרִּין – מה ששנינו במשנתנו (ב"ע"א) שהמוכר את
החמור מכר את כליו.

המשך ביאור למסכת בבא בתרא ליום שני עמ' ב

1 מבארת הגמרא: על כן יאמרו 'המוֹשְׁלִים', אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַמּוֹשְׁלִים
2 בַּיָּצָרִם, 'בּוֹאוּ חֲשֹׁבִין' בּוֹאוּ וְנַחֲשׁוּב חֲשֹׁבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, דֵּהִינּוּ הַפֶּסֶד
3 מִצָּוָה פְּנֹגֶד שְׂכָרָה – אֵת מַה שֶּׁמִּתְבַּטֵּל מִלְּהַרְוִיחַ בְּשַׁעֲה שְׁעוֹסָק
4 בַּמִּצְוָה, או שֶׁמִּחְסֵר אֵת מִמוֹנוֹ בְּנִתְיִנֵּת צַדִּיקָה, אֵל מוֹל שְׂכָר הַמִּצְוָה
5 שֶׁעֵתִיד לִקְבֹּל. וְכֵן שְׂכָר עֲבִירָה פְּנֹגֶד הַפֶּסֶדָה – שְׂכָר הָעֲבִירָה
6 שֶׁבִּיכּוֹלָתוֹ לְהַשְׁתַּכֵּר עַל יָדָהּ, אֵל מוֹל הַהִפְסָד, שִׁיפְסִיד יוֹתֵר
7 לְעֵתִיד לְבוֹא אִם יַעֲבוֹר עָלֶיהָ. 'תִּפְנֶה וְתִבּוֹנֵן', כְּלוּמָר, אִם אַתָּה
8 עוֹשֶׂה כֵּן, לִחֲשַׁב חֲשֹׁבוֹנוֹת אֵלּוּ, אִם כֵּן תִּפְנֶה בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְתִבּוֹנֵן
9 לְעוֹלָם הַבָּא.

10 מִמְּשִׁיכָה הַגְּמָרָא וּמִבְּאֵרֶת: 'עִיר סִיחּוֹן', אִם מְשִׁים אָדָם עֲצָמוֹ בְּעִיר
11 [–סִיחַ] זֶה שְׂמַהֲלֵךְ אַחֲרֵי סִיחָה נָאָה, דֵּהִינּוּ שֶׁמִּתְפַּתֶּה אַחֲרֵי יִצְרוֹ
12 וּדְבָרֵי הָאִפִּיקוֹרְסִים, כַּעֲיִיר שֶׁמֵּהֲלֵךְ אַחֲרֵי תַּאוּתוֹ, מַה כְּתִיב אַחֲרָיו

13 – מַה אוֹמֵר עַל כֵּךְ הַפְּסוֹק 'כִּי אִשׁ יֵצְאָה מִחֲשָׁבוֹן' וְגו', תֵּצֵא אִשׁ מִן
14 הַצַּדִּיקִים הַמִּחְשָׁבִין, וְתֹאכַל אֶת שְׂאִינָן מִחֲשָׁבִין, וְכַמְּבֹאֵר לְעִיל
15 (ע.ה.), שְׂכָל אֶחָד וְאֶחָד נִכּוּה מִחוּפְתּוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ הַגְּדוֹל מִמֶּנּוּ.
16 'וְלִהְיֶה מִקְרִית סִיחּוֹן' הִינּוּ מִקְרִית צַדִּיקִים שְׂנֵקְרָאוּ שִׁיחִין – אֵילָנוֹת,
17 'אֹכֵלָה עֵד מוֹאֵב' זֶה הַמֵּהֲלֵךְ אַחֲרֵי יִצְרוֹ, כְּעִיר זֶה שְׂמַהֲלֵךְ אַחֲרֵי סִיחָה
18 נָאָה, שֶׁתֹּאכַל אוֹתוֹ הָאִשׁ וְהַלְהָבָה הַיּוֹצֵאת מִן הַצַּדִּיקִים. וְכֵן
19 תֹּאכַל אֶת 'בְּעָלֵי בָמוֹת אֲרָנוֹן', אֵלּוּ גִּפְּי הָרוּחַ, שֶׁגְּבוּהָ רוּחָם
20 כַּבְּמוֹת אֲרָנוֹן, דֹּאמֵר מֶר, כֹּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גִּפְּיוֹת הָרוּחַ, נוֹפֵל בְּגִיהָנָם.
21 'וְנִירָם', כְּלוּמָר, אִם אָמַר רָשָׁע, אֵין רָם, 'אֲבָד חֲשָׁבוֹן' אֲבָד חֲשָׁבוֹנוֹ
22 שֶׁל עוֹלָם, כְּלוּמָר, שֶׁאוֹמֵר שֶׁכְּבִיכּוֹל אֵין דִּין וְאֵין דִּיין, אִם כֵּן 'עַד
23 דִּיבִין', כְּלוּמָר אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִמָּתֵן עַד שְׁיָבֵא דִין, 'וְנָשִׁים